

циращите финална "отвореност" и "незавършеност" фрази: "майският ден продължаваше да сияе" и "животът вървеше неспирно напред". Тези художествени внушения за смислова незавършеност и отвореност са *не епични, а романови* художествени компоненти на "Тютюн" в Бахтиновия смисъл на разбиране на "романовото" – в противовес на "епичното" – като "контакт с настоящето в неговата абсолютна незавършеност". Което дава възможност на читателя да "вижда" героите на романа и "след" романа, в своето – на читателите – "настояще", да гадае тяхната възможна съдба и "отвъд" романа. Например съдбата на останалия жив в края на романа "исторически победител" Павел Морев. Да вижда историческата "победа" и "победителите" не като окончателна "победа" и "победители", а като един незавършен момент в продължаващия исторически живот.

Четен и като "романа на Ирина", и като "романа на Борис Морев", и като любовен "роман Ирина – Борис", "Тютюн" ни среща с една персонажна конфигурация, която не може да бъде отмината и която се вписва и в трите споменати "романа" чрез образа на Павел, който преминава през житейския роман на Ирина като една възможна, но неосъществена любов и с когото завършва "Тютюн". А Павел е роден брат на Борис. И тъй като този – стратегически, без да бъде главен – герой се вписва и в един възможен прочит на "Тютюн" като *семеен роман* (за фамилията Морев), необходимо е да се взрем по-внимателно в тази персонажна конфигурация *братя*, в която се появява още един брат – най-малкият, Стефан. Ако братът на Борис, Павел, се появява в творбата като негов пълен социално-идеен антипод и политически противник в една борба на живот и смърт, а и като (възможен) любовен съперник във връзката му с Ирина, и тази персонажна двойка е напълно достатъчна, за да изпълни смисловите си функции в сюжета на романа, още повече че в световната литература има и други творби за двама братя или приятели съперници. Но в "Тютюн" се появява още един брат от фамилията Морев, който не играе ролята на такъв контрапункт, защото и един контрапунктен брат е достатъчен.